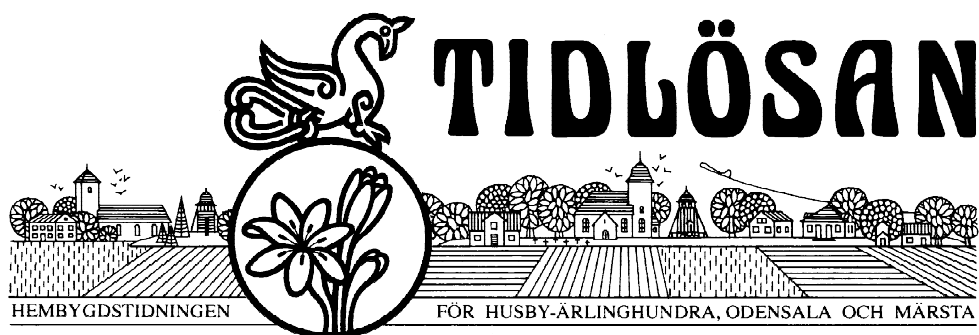

Karolinermonumentet 60 år
jubileumspicknick den 10 september

Hembygdens Dag
den 20 augusti

Nr 3. Augusti 2006. Årgång 13

Omslagsbilden:

Ivar Käll, initiativtagaren till uppförandet av Karolinermonumentet, där han poserar för Svenska Pressbyråns fotograf för att bli vykort. Tiden är mitten av 1950-talet, efter det att kanonerna kommit på plats. Vid Kanonkullen, som platsen snart skulle kallas, fanns planer på en hembygdsgård. Nu stod här en rustkammarbod från Odensala, och senare även ett spannmålsmagasin från Tomta. Allt utom stenen flyttades under 1970-talet till Husby skola och Täppavallen.

TIDLÖSAN

Utgivningsav:

Husby-Ärlinghundra Märsta
Hembygdsförening
195 91 MÄRSTA
Plusgiro: 36 15 92-9

Utkommer: 4 gånger per år.

Tryck: PP-TRYCK, Märsta

Redaktion:

Giselher Naglitsch, ansvarig utgivare
Tel. 08-591 155 14
E-post: giselher.naglitsch@comhem.se

Manus mottages med tacksamhet.
Vi förbehåller oss rätten att i samarbete med författaren redigera det insända materialet.

Innehåll:

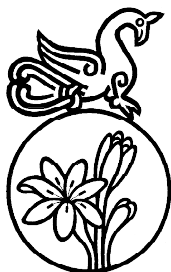
Sid

Ledare.	3
Karolinermonumentet invigdes den 11 augusti 1946	4
Centrala Märsta på 1940-talet	10
Från Flitspruta till Radarremsa	12
Vart tog kräftorna vägen?	14
Hänt	16
Händer	17
Spelstuga för spelsugna	19
Ett lokalt fotbolllderby	20

Bli medlem i vår förening

Medlemskapet berättigar till deltagande i alla evenemang, även de som inte är öppna för allmänheten, och du får Tidlösan i din brevlåda fyra gånger om året. Avgiften, 100 kronor om året, gäller för hela familjen. Enklaste sättet att bli medlem är att sätta in avgiften på vårt Plusgiro med angivande av namn och adress. Skriv gärna *Ny medlem* som referens.

För mera information gå till föreningens hemsida: www.hembygdmarsta.se

Jubileer värda att fira

Att fira sin femtioårsdag mitt i sommaren när jordgubbarna är som godast är inte alla förunnat. Om sedan himlen är blå och solen värmer skinnet, vill svensken sjunga Evert Taubes visor. Vare sig gitarristen är road av den musiken eller inte, några sådana strofer måste han ställa upp med. Annars kanske han tappat publikens öra.

Vår ordförande Bo Klang firade i sommar. Som redaktören brukar säga: han firade "bäst före". Men så länge man inte tangerar sista förbrukningsdagen så skall man sjunga och vara glad. Vi gratulerar i efterhand!

Ett sextioårigt jubileum som kan vara värt att fira är tillkomsten av minnesstenen vid Arenberga, den som kallas Karolinermonumentet. Den stenen har haft sin betydelse för tillkomsten av vår hembygdsförening.

Initiativtagare och pådrivare till att monumentet restes var förre rusthållsryttaren Ivar Käll. När stenen väl hade kommit på plats var Käll med om bildandet av vår förening som då kallades Husby-Ärlinghundra Hembygds- och Fornminnesförening. Han såg till att det i de första stadgarna skrevs in att föreningen skulle "vara ansvarig för att monumentet och rustkammarboden vid Arenberga vårdas och underhålls".

Det var tänkt att en hembygdsgård skulle uppföras här vid korsningen Solrosvägen - Dragonvägen (namn efter monumentet). Men föreningens verksamhet flyttades, som bekant, under 1970-talet till Husby skola. Och nu har styrelsen bestämt att sextioårsdagen för monumentet skall firas på den gamla platsen. Se närmare om detta på annan plats i Tidlösan.

Ett litet jubileum som passerade helt obemärkt är att förra numret av Tidlösan var det femtionde i följd. Det missade t o m redaktören!

Ordföranden liksom redaktören får nu rikta in sig på det sextionde.

Giselher

Karolinermonumentet invigdes den 11 augusti 1946

Lyckligtvis finns en kopia av brevet i behåll, brevet från Ivar Käll i Furubo, Märsta, där han underrättar ordningsmakten om ett större evenemang som skall gå av stapeln. Anteckningar på bevarade klipp ur olika tidningar som bevakade tillställningen ger nämligen varierande budskap om när artiklarna skulle ha varit införda, och sålunda när monumentet skulle ha invigts. Jag väljer att lita på Käll när han skriver till Landsfiskalen i Knivsta distrikt, Sigtuna:

”Under högtidliga militära former kommer en monumentavtäckning att äga rum vid Arenberga, en km från Märsta station, söndagen den 11 augusti. Monumentet minner om att Livkompaniet av Kungliga Livregementet till häst där haft sin mötes- och övningsplats under äldre tider. Livkompaniets samlade styrka utgjordes av cirka 300 man beridna, förutom alla trosskuskar och klippare, som också var där för att

sköta furage och proviantfrågan. En trosskusk och ev. en klippare på varannan ryttare var det vanligaste under denna äldre tid.

Då platsen för minnesmärkets avtäckning är belägen intill vägen mot Odensala och det vid vackert väder är att tänka sig en större samling åskådare med bilar och större fordon, kanhända upp till 4 å 500 personer förutom mellan 2 å 300 militärer, därav 200 man till häst,

kan det vara på sin plats att ett par polismän bleve anmodade inställa sig på platsen för att ordna parkering och friläggning av vägbanan samt ev. ordningens upprätthållande för övrigt. Samlingen vid monumentet är tidsbestämt till kl. 12.45 och själva avtäckningen till kl. 13. Med tåg från Stockholm kl. 11.54 ankommer deltagande kamratföreningar som med fanor och standar ställer upp där och marscherar till avtäckningsplatsen, företrädd av ortens hemvärn med fanor, en avd. i gamla karolineruniformer samt Kungl. Livreg.

till häst musikkår. I denna stund är ej bekant om H.K.H. Prins Gustav Adolf kommer att förrätta avtäckningen, men det är mycket möjligt att så kommer att ske, i annat fall blir det General Peiron. En historisk återblick kommer att hållas av Överste Thorén samt korum av kyrkoherde Palm.

Förrättningen antages taga en tid av något över en timma. Härefter ställs färden i ev. bussar och bilar till stads- hotellet i Sigtuna där middag väntar för inbjudna.”

Minnesstenen vid Arenberga med texten:

Livkomp. av Kungl. Livregemente till häst hade här sin mötes och övningsplats åren 1687-1791.

Sentida efterföljare reste stenen 1946.

Fjärdingsmannen Ernst Fagerberg övervakade monumentinvigningen i dubbla roller; som polisman men även som donator till den mark där stenen står än idag.

Så var det tänkt. Men hur blev det?

Alla dom stora tidningarna var på plats. Morgontidningen, Svenska Dagbladet, Uppsala Ny Tidning och Dagens Nyheter berättar om ett välbesökt evenemang. Men vädrets makter var inte på arrangörernas sida denna dag. MT berättar om "ett verkligt blixthanfall med åska och slagregn i skön förening" som inledde festligheterna. När tiden var inne hade ingen lust att lämna stationshuset och ge sig ut i hållregnet för att paradera. Men skyarna glesnade och man kom iväg. Sv Dagbladets reporter stod vid monumentet där "regnet stod som en mjölkvit ridå över de brungula vetefälten på upplandsslätterna minuterna före kl 13 när högtidligheterna skulle börja". Men "strax efter kl. 13 övergick skyfallet i ett stilla duggregn, som inte lade några oöverkomliga hinder i vägen för festligheternas genomförande".

Vid Arenberga gård inväntade en skvadron ur Livregementet till Häst, samtliga dyvåta efter att ha ridit genom regnet från Steninge slott, där de hade legat i bivack under natten. De föll in i ledet när hemvärnet och K 1:s musikkår, vänföreningarna och alla andra som marscherat från Märsta station passerade. Så småningom samlades ett tusental personer på mötesplatsen.

Köpmann John Hallenberg höll ett välformulerat hälsningstal, i vilket han särskilt riktade ett tack till "gamle livhusaren" Ivar Käll som hade tagit initiativet till minnesstenen och lett insamlingen av medlen, samt till fjärdingsmannen Ernst Fagerberg, som kostnadsfritt och för all framtid har upplåtit mark för stenen på Arenberga gård.

Så långt flöt allt enligt programmet. Men ingen prins infann sig i regnet till

avtäckningen, inte heller någon general. Men chefen för Livregementet till häst, överste Carl-Axel Thorén var ingen dålig ersättare. Han gjorde som högtidstalare ett snabbt och intressant tvärsnitt genom sitt ärorika regementes historia och bjöd täckelset falla. Efter korum och avslutande musik parade de 120 ryttarna, hemvärnet och kamratföreningarna, med sina fanor i spetsen, förbi minnesstenen och invigningsförrättarna.

Vägen dit

Saken låg rätt i tiden. Det stora kriget, som under fem år plågat hela världen, var slut. Även Sverige hade känt av dess verkningar, men hade klarat sig från att dras in i striderna. Mobiliseringen och krigsmaktens beredskap hade hållit måttet. En känsla av tacksamhet fanns i folkdjupet. Så var stämningen under 1945 (årtal av odaterade handlingar att döma) då ett upprop med teckningslista sattes upp av 6 Ortsbor: godsägare Erik Westholm på Sätuna, fjärdingsman Ernst Fagerberg, handelsman J F Hallenberg, arrendator Helmer Fredriksson på

akademigården Arenberga, landstingsman J. W. Eklund på Tomta samt Ivar Käll, fd rusthållsryttare, Furubo.

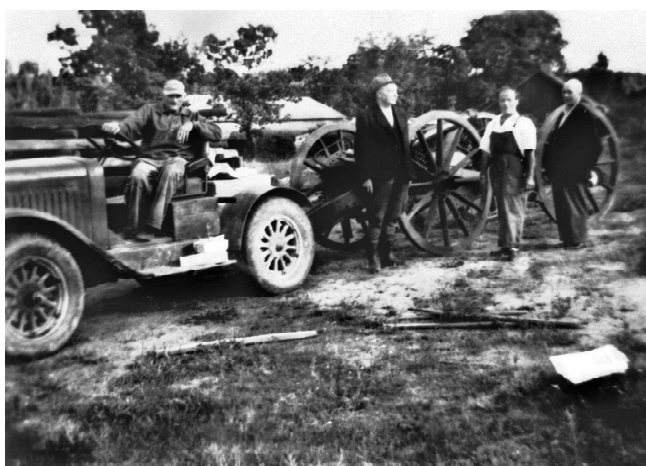
Undertecknarna vädjar till intresserade om bidrag till att hugfästa minnet av Livkompaniet”, på samma gång som våra karolinska ryttare blir ihågkomna och hedrade ... även vad bönderna varit för vårt försvar, då det var de senare som måst uppsätta och hålla detta rytteri till kronans förfogande”. Kostnaden för minnesvården uppskattas till 600-700 kronor. Den skall ”huggas av uppländsk granit, lika hård som de uppländska ryttarna voro en gång i tiden”.

Det råder inget tvivel om att Käll är författare till texten. Han var den drivande nu och inför kommande insatser kring detta minnesmärke. Han stod i centrum som en härförare och engagerade omgivningen till ideellt arbete.

Ett bevarat koncept till skrivelse daterad den 20 mars 1946 vänder sig till Uppsala Akademi, ägare till Arenbergagårdarna. Här återkommer argument från uppropet, förstärkta med att den lämpligaste platsen är vid Arenberga, där förläggningen och övningsplatsen varit under hundratals år. ”Vi hoppas att från Akademiens sida inget hinder skall möta i detta fall i all synnerhet som ingen skadlig mark tages i anspråk då just där vid vägen är idel berghällar. För monumentets del är det ju endast till fördel emedan det blir en fast grund”. Så var det med Fagerbergs donation av marken, han avstod från sin nyttjanderätt i egenskap av arrendator.

I skrivelsen till Akademin får vi också belägg för att "ortsbefolkningen varit så livligt intresserade för realiserandet av detsamma, att de bidragit med det mesta av kostnaden av monumentet, som är beställt i Uddevalla för leverans på försommaren". Hela omkostnaden torde nu belöpa sig på mellan 800 och 900 kronor.

1954 kompletterades monumentet med två kanoner. Egentligen ville hembygdsföreningen ha två ryttarpistoler. Men det var lättare att komma över vapen av grövre kaliber. Även nu visade Käll prov på ledarskap. Han fick "Skol-Janne" och "Gubben Tingvall" att svara för transporten från Märsta station. Fjärdingsman Fagerberg övervakar att allt går rätt till. Kanonerna står numera på Armémuseum i Göteborg.

Giselher

Trivselträff vid karolinermonumentet

Söndagen den 10 september kl 15.00

på föreningens ägandes tomt Kanonkullen

vid foten av Sätuna Kvarnbacke

firar vi monumentets 60-årsminne

Gör dagen till en familjedag.

Kom och lyssna på högtidstal av Bo Klang.

Njut en picknick i denna fina miljö mitt i Märsta.

*Picknicken ordnas lätt med hjälp av hemvärnet
som kokar kaffe och tillreder lämpligt tilltugg i fält.*

Stora och små hälsas välkomna!

Hembygdsföreningen i samarbete med Hemvärnet

FLIT, Fortsättning från sid 13

(av Martin Johansson)

Giftet var så farligt att en cm per kilo kroppsvikt hos människan av den ca tre cm breda remsan var säker dödlig dos. Därför skulle man ha skyddshandskar och god ventilation när man satte upp dem.

På Öland hände en förgiftning med dödlig utgång som visar hur pass farligt paration är. Det var en man som hade fått på sig ohyra från något husdjur och fått en helt olidlig klåda av alla betten. Han hade just pudrat sin raps mot rapsbaggarna med ett medel med paration som verksamt ämne. Han gnodde in pudret över hela kroppen en kväll, för att bli kvitt klådan. Morgonen efter var både lopporna och mannen döda.

1954 köpte jag Radarremsan första gången och den var mycket effektiv. Alla flugor försvann från lagården. Men andra eller tredje sommaren med Radarremsor började det synas flugor i lagården trots remsorna, men de höll till ner vid golvet.

Forskare inom lantbrukssektorn skrev att en ny stam flugor hade förökat sig och tagit över. Det var sådana som hade för vana att aldrig flyga högre än ungefär en halv meter över golvet och de kom aldrig i närheten av remsorna i taket.

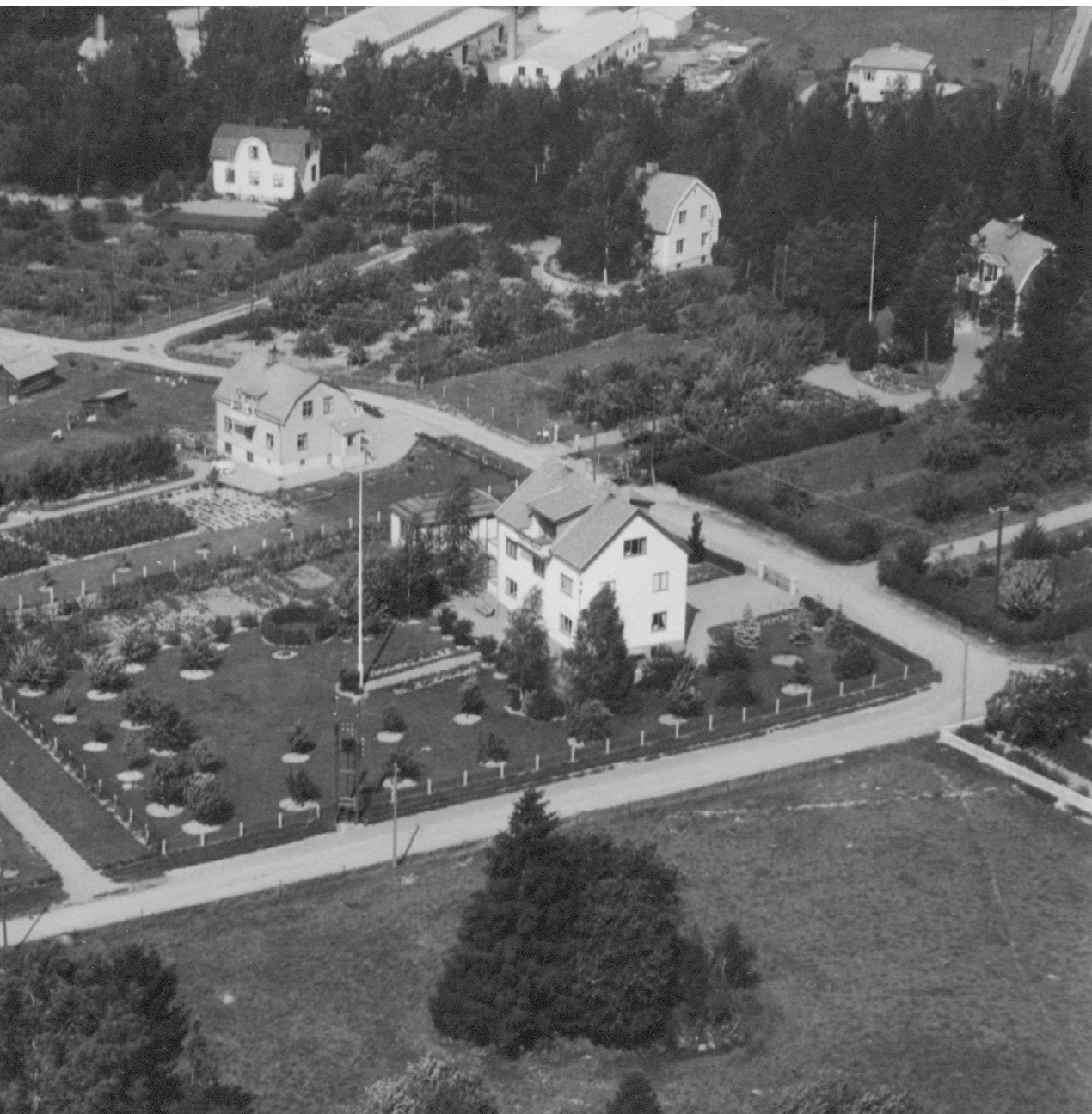
Återigen stod det 1 – 0 till flugorna i kampen om att kunna utrota dem med kemiska medel. Detta var läget 1963, när jag slutade med jordbruk och boskapsskötsel och gick över till ordbruk och bokstavsskötsel.

Följ med på en kort vandring genom Märsta omkring 1940

Vi startar från ”Torget” vid Gammelmärsta gård och Angelmos affär. När vi går (Centralgatan) mot Tallholma har vi först till vänster elektriker Lindströms villa. Så rundar vi Hallenbergs och passerar på vänster hand urmakare Löfgrens och därefter Berglunds villa Solhall. Mitt emot, på ömse sidor om Tallstigen har vi lackmästare Simonsons stora villa och Sätunaholm som 50 år senare kommer att kallas Äppelparken. Vi tar till höger på Odenvägen och passerar den gamla smedjan, där den berömda Sörlingtippen en gång utvecklades. Nu finns här Erik Janssons cykelaffär och –verkstad. Sörlings verkstäder har byggt nytt och stort lite längre fram efter Odenvägen. Här finns en av ortens största arbetsplatser. I den moderna funkisvillan, längst till höger om fabriken, bor Harry Sörling med familj.

När vi idag ser denna bild slås vi av hur den tidens villaträdgårdar bidrog till familjernas försörjning. Lägg märke till de stora fruktodlingarna.

Bärodlingarna och potatisen var lika viktiga, men inte lika synliga på just denna bild.

Bilden är en av de senaste förvärven till vårt fotoarkiv. Den kommer från urmakare Löfgrens son, frisörmästaren Kjell Löfgren.

Från FLIT-spruta till Radar-remsa

Flugor var en plåga för människor på landet förr. ”Krig mot smittospridarna!” var parollen, när de började bekämpades med kemiska medel på 30-talet. Strax efter andra världskriget trodde man att DDT skulle befria världen, både från flugor och andra skadeinsekter. På 50-talet använde man t. o. m. en tysk stridsgas för att ta död på dem. Skriver Martin Johansson.

Husflugan var en plåga som folk på landet fått vänja sig vid. Gödselstackar, lagårdar och kreatur på nära håll gav alltför bra villkor för dem att trivas och föröka sig. Flugor spred smitta och orenlighet genom att krypa omkring på den framdukade maten och störde sömnen under ljusa sommarmorgnar när de satte sig i ansiktet eller t. o. m. kröp in i munnen på den som sov.

Korna besvärades av en särskild sorts flugor, utöver husflugor, som var ännu otrevligare. De kallades för fåflugor, var lite brunaktiga i färgen och hade en egendomlig vana att förflytta sig halvt på tvären, när de kröp omkring.

Fram till 1930-talet fanns inga kemiska medel för att bekämpa flugor med. Flugfångare i taket, flugsmällor och hoprullade tidningar i händerna och myggnät i öppna fönster var det som fanns tillbuds. Det gick att hålla antalet nere, men att slippa dem helt var inte ens att tänka på.

FLIT – första flugmedlet

Före andra världskriget kom det ett tyskt medel för insektsbekämpning till Sverige. Det hade varunamnet FLIT och liknade i lukt och utseende vanlig lys-

fotogen. Medlet sprutades ut som en dimma i luften med en särskild spruta – FLIT-sprutan – och den kom att bli något av ett begrepp. Sprutor av samma sort användes fram till att sprayburkarna tog över.

FLIT marknadsfördes under parollen ”Krig mot smittospridarna!”. I FLIT-annonserna fanns bilden av en soldat i tysk 1800-talsuniform. Han gjord stram honnör, hade en stor plåtburk med FLIT som ränsel och en FLIT-spruta som vapen på axeln. Tillverkarens trosvissa paroll lød:

*Om Ni FLIT tar i Ert val
har Ni i Er stuga
ej en vägglus, ej en mal
ej en enda fluga*

Flugorna ”somnade av” av medlet och kunde sopas upp med kvast och skyffel och kastas bort som annat avfall. Bäst var att kasta dem i järnspisen eller dränka dem i vatten, för det fanns en viss misstro mot att de verkligen var döda. Det pratades om att någon inte hade sopat upp flugorna från golvet och då hade de kvicknat till igen och börjat flyga. Om det var sant eller bara ett rykte, har jag inget svar på.

Bruka FLIT!

FLIT skulle också vara bra mot vägglöss och det berättades en anekdot om en kvinna som beklagade sig för en tysk bosatt i Sverige, att hon inte lyckades utrota vägglössen i sin bostad.

- Bruka FLIT, sa tysken.

- Men jag har väl varit så flitig som nå'n kan va, sa kvinnan, så inte är det flit som fattas.

Flugan med nio liv

Rätt snart efter krigsslutet kom DDT-preparaten till Sverige och användes bland annat för flugbekämpning. De ansågs då som helt ofarliga för allt utom insekter. Nu är DDT totalförbjudet som ett av de lömskaste miljögifter som framställts.

Sommaren 1946 inhandlade vi 1 kg DDT-pulver på Lantmannaföreningen och blandade det med vatten i grannens fruktträdsspruta. Med den uppslamningen sprutade vi lagården invändigt, utvändigt kring lagårdsdörrarna och också kring köksingången.

Effekten var helt fantastisk. Efter kanske en timma fanns inte en levande fluga, varken i lagård eller bostad. Äntligen var vi kvitt flugplågan och effekten stod sig i månader. Först framåt hösten började det dyka upp flugor igen, bara några få.

Nästa försommar sprutade vi med DDT igen, men då försvann inte alla flugor och vi sprutade en gång till den sommaren och då med ännu sämre effekt.

Sommaren därpå kom det nya preparat som innehöll ett gift som kallades hexaklor och som skulle döda alla flugor lika effektivt som DDT en gång gjort. Men även mot detta blev flugorna resistenta och effekten blev bara halvbra.

Under några år kom det sedan nya gifter att döda flugor med, men med alla gick det lika illa. Det fanns resistenta stammar och från dem spred sig horder av flugor tillbaka till hus och ladugårdar.

Det var rätt klart någon gång i första halvan av 50-talet att flugorna hade vunnit kampen. Det skulle aldrig gå att få fram ett insektsgift som dödade flugor och samtidigt var nästan ofarligt för människor. Men det fanns ämnen som var så giftiga att inget levande kunde stå emot.

Radarremsan

Under andra världskriget hade tyskarna utvecklat en stridsgas som kallas paration. Den kom aldrig till användning i kriget, men kemisk industri började forska för att kunna använda den för riskfri insektsbekämpning. Resultatet kom att säljas under varunamnet Radarremsan i Sverige.

Det var en rödfärgad gasvävsremsa som var impregnerad med paration, eller tiofosfor som det kallades på den tiden. Den röda färgen skulle varna för rem-sornas giftighet och de fick bara sättas upp i taket på lagårdar, utom räckhåll för människor och husdjur.

Fortsättning sid 9

Vart tog kräftorna vägen?

Gösta Andersson i Östersund satt och mindes, och han gjorde precis det redaktionen så innerligt önskar. Gösta satte sig vid datorn och skrev några rader, skickade iväg ett e-brev. (Det går naturligtvis lika bra med handskrivna manus. Dom är lika välkomna.) Göstas berättelse passar ju bra nu i augusti månad, när många planerar för fest i månens sken.

Vi smågrabbar i Märsta hade ingen sjö på nära håll. Simkonsten lärde vi oss vid Piludden i Steninge och vid Blackan i Sigtuna. Det var lång väg att cykla för oss 8-9-åringar i mitten av 1930-talet. När vi hade blivit simborgare – eller näst intill – vågade föräldrarna släppa iväg oss på häftigare äventyr. Flytvästar fanns ej på den tiden.

Fisket

Min trogne fiskekompis var skomakare Hedströms Bertil. Vi fick en och annan abborre från Färjstabron vid infarten till Sigtuna. Men de bästa platserna hade vi på bryggan vid Steninge krukfabrik och vid berghällarna nedanför Västeräng, där tidlösan blommar. Där fiskade vi när hæggen blommade och braxen lekte. Då kom vi hem med ett och annat stort nålbrev, vilket ej gjorde oss särskilt populära i våra familjer.

Vi började så småningom fundera på kräftfiske, men det fanns inte längre några flodkräftor i Mälaren, så gubbarna nere vid Bruket. Kräftpesten hade "slagit ut dem". Den hade kommit med skutor från Finland och Estland. Sådana skutor låg stundom vid bryggan och lastade, när vi metade.

Kräftor

Jag tror, att vi 1940 fick klart för oss att det fanns kräftor i Märstaån. Det var genom bröderna Bengt och Bo Westholm från Sätuna, som vi kom att vara med på kräftfiske första gången. Sätuna hade mark på ömse sidor om landsvägsbron vid Märsta Såg och där håvades det en hel del.

En hängmatta av grova snören från vinden vid Ekillan blev materialet, som knöts fast på grova järntrådsringar i mina tre första kräfthåvar. Som agn hade jag gula hönsben, som blivit över när mamma slaktat. Debuten blev så lyckad, att vi alla fick smaka kräftor för första gången. Särskilt roligt var det att visa fångsten för min morfar Ivar Käll, som var fiskarpojke från sjön Väringen. Han berättade ofta, hur han i slutet av 1800-talet var med sin far och yrkesfiskade kräftor, som var en bra inkomstkälla på den tiden.

Rekordfångsten gjorde jag nog året efter hos Curt Bagge på Broby. När gården och gårdsfolket, bl.a. den legendariske gårdfarihandlaren "Tjacket" tagit sitt behov, så fick jag komma dit en kväll. Jag fick fiska från stenbron över ån, som kom från Måby Kvarn och

Halmsjön och vidare upp mot kvarnen så långt som Brobys vatten sträckte sig. Tre håvar med hönsben gav 93 kräftor av godkänd storlek.

Kvällen efter i augustimånens sken åt vi kräftor i en almberså vid flaggstången på Ekilla. Jag minns detta så väl genom en annan händelse. Vinjettbilderna till filmen "Rid i Natt" med en ryttare, som red med budkaveln om uppror enligt Vilhelm Mobergs roman, inspelades den kvällen i branten ovanför vår vindmotor.

Fortsatt fiske

De följande åren fick jag tillfälle att håva kräftor hos Gustav Rassing, som hade Nymärsta gård. Det var inte lika riklig tillgång, men dom var stora. Jätteexemplar fick man oftast under järnvägsbron.

Men vi tog en hel del nedanför nuvarande Märsta Centrum på båda sidor om rikstrettons landsvägsbro. Här deltog även Lasse Rassing och Nils-Olov Theve, som då bodde i röda huset bredvid Rassings hus (som senare blev Scoutgården, nu ungdomens hus).

Senare – när jag en sommar jobbade hos Olle Wallin på Valsta – fiskade jag på hans vatten rakt nedanför gården. Det fanns kräftor, ganska stora, men färre än hos Rassing. I mitten av 1940-talet provade jag hos Herbert Schedin i Lillbrista, som var lite längre ner i åns lopp mot Mälaren. Det fanns kräftor, men få. Jag fiskade även i Löfstaholmsån, öster om gamla rikstretton, på vatten som tillhörde Olle Larsson i Kragsta. Även där var tillgången god.

Inplanteringsförsök

Hösten 1942 tog jag en del av de fångade kräftorna - kanske några tjog - och släppte ut dem i vårt vatten, som gränsade till Droppsta. Det var i Märstaåns övre lopp, innan den gör en vid sväng upp genom ängarna vid Brista, Tollsta och Brunnby, för att sedan komma ner till Märsta.

Försöket misslyckades. De kalla köldvintrarna under krigsåren bottenfrös ån och jag fann bara tomma skal.

För drygt 5 år sedan var jag med några grannar i Dalarna och satte ut signalkräftor i ett vatten där flodkräftan försvann på 1930-talet. Vi har redan haft några kräftskivor på utomordenligt stora och välmatade kräftor.

Så min fråga blir avslutningsvis:

"Vart tog kräftorna vägen?"

Mera om kräftor

Historier om fiske, inte minst kräftor, dyker upp då och då när man talar med gamla ortabor. Så kommenterar Bo Klang Gösta Anderssons berättelse: Min far Sivert, född 1909, och hans ett år äldre bror Milton bodde på Jägarhem, Kolsta, och håvade också kräftor i Märstaån. Det var inte så vanligt att folk åt kräftor på den tiden, sent tjugotal och tidigt trettital. Så kräftorna fick växa till sig rejält. Sådana som nu hamnar i butikernas diskar som prima svenska kräftor kastades tillbaka i ån. De var alldeles för små. Det vi nu betraktar som riktiga bamsar, sålde grabbarna till handlare Fyhr i Fjällsta för tjugofem öre – för tjoget!

Hänt

Vårstädningen

Det kom 17 personer till vårstädningen på Täppavallen och i skolan den 22 april. Det uppskattades mycket av skolfogden Gun och stugfogden Ove samt styrelsen i övrigt. En förening blir vad medlemmarna gör den till. Tack, vi ses igen!

Valborgsfirandet

Lite förvirring i annonseringen bidrog till att publiken lockades till hembygdsgården vid olika tider. Våra egna annonser stämde, men i kommunens månadsannonser hade fel tid smugit sig in. Den ordinarie vårtalaren, Elisabeth Claesson från Sigtuna museer, infann sig enligt tiden på kommunens kultursida. Så på den av oss annonserade tiden för vårtalet gjorde Gun Eriksson en briljant insats med ett helt improviserat vårtal. Och Elisabet Claesson höll sitt en stund senare. Säg, vilken förening som kan ståta med två talare en sådan dag!

För övrigt blåste det så mycket att vi inte vågade tända bålet. Men brasa fanns ju ändå – i torpet. Där bjöds alla besökare på god stugvärme och värmande buljong. Så blev alla glada ändå.

Bildspel om Odensala

I samband med den pågående digitaliseringen av föreningens fotoarkiv har

ett antal bilder från Odensala prioriterats. De har sedan sammanställts till hembygdsföreningens andra bildspel. Spelet premiärvisades i Odensala skola den 9 april, för en publik om minst 50 personer.

Odensala vägkyrka

Bildspelet om Odensala visades även den 13 juli, i anslutning till sopplunchen i församlingshemmet i Odensala. Under hela juli månad fanns en utställning att beskåda i kyrkan, som håller öppet som s k vägkyrka. Avsikten var att såväl odensalabor som turister skulle få se utvalda bilder ur spelet.

Valstadagen

Föreningen medverkade under Valstadagen den 10 juni. Vädret var strålande och konkurrensen om de många besökarnas uppmärksamhet var mördande. Alla var på strålande humör. Hembygdsföreningen, Bo Klang och Giselher Naglitsch, premiärvisade ett för dagen nyproducerat bildspel om Valsta, den gamla gården och den nya stadsdelen, med material ur föreningens fotoarkiv. Under dagen hann vi med 12 visningar för ca 5-10 åskådare varje gång. Någon hembygdsbok fick ny ägare och ett antal inbetalningskort skickades med, som vi hoppas, blivande nya medlemmar.

Händer

Rätt telefon till Mares Lendway

Mares, som är styrelsesuppleant, fick fel telefonnummer i Tidlösans förteckning över föreningsfunktionärer. Rätt nummer är 591 141 79.

Nytt namn

Styrelsesuppleanten Erna Eliasson har bytt namn och heter numera Wallström. Vi gratulerar!

Nya medlemmar

AB Sigtunahem, Roland Norlander och Bror-Anders Juhlin, Märsta, samt Monica och Malte Andersson, och Sven-Olov Karlsson, Odensala, hälsas välkomna som nya medlemmar i vår förening.

Hemsidan och Tidlösan

Styrelsen har utsett Bo Klang och Giselher Naglitsch till redaktionskommitte för rubricerade. Uppgiften innebär ansvar för utformningen och att fylla våra media med intressant material. Detta kräver både tekniska insatser och redaktionella.

Inte minst viktigt är att fånga och dokumentera bygdens historia. Det sker bl a genom intervjuer och foto-grafering. Vi vill gärna se flera i arbetet med dessa spännande uppgifter. Du som vill medverka i redaktionskommittén - hör av dig till Bo eller Giselher - så berättar vi mera.

Loppissaker välkomnas

Gun och Allan Pettersson välkomnar alla nya bidrag till föreningens loppis. Du som har något du vill bli av med, ring 591 430 15.

Föreningens höstprogram

20 augusti, Hembygdens Dag

Se särskild inbjudan i denna Tidlösa

10 september, jubileumspicknick

Det är 60 år sedan Karolinermonumentet vid Arenberga invigdes. Det skall vi fira med en trivselträff/picknick på platsen. Se särskild inbjudan i denna Tidlösa.

Trivselkvällar i Husby skola

Senare under hösten fortsätter våra populära trivselkvällar i skolan. Alltid kl 15.00, och alltid med gott kaffe:

15 oktober, allsång med SOKEN:s

Kom och sjung med, eller bara för att lyssna och trivas.

12 november, bildspel Steninge

Premiärvisning av bildspel producerat med bilder ur föreningens fotoarkiv. Giselher Naglitsch visar och berättar.

3 december, Lilla julafton

Boka in dagen och boka plats i tid. Det brukar bli trångt. Annons kommer i nästa nummer av Tidlösan.

Hembygdens Dag

i hembygdsgården Husby skola
och på Täppavallen
söndagen den 20 augusti, 11.00 - 15.00

Ur programmet:

dagen börjar med friluftsgudstjänst
och fortsätter med bl a: musik och underhållning
av SOKENs och Märsta Dragspelsgille,
hantverk och svampbedömning, lanthandel och loppis,
ponnyridning och fiskdamm för barnen,
museet är öppet hela dagen, kulturstig, lotterier mm,
servering med hembakat, korv och våfflor

**Utställning i magasinet där årets tema är
"Gamla kläder"**

Välkomna! Kom och trivs med oss!

Spelstuga för spelsugna - i hembygdsgården

Sedan tre år tillbaka har Märsta Dragspelsgille förmånen att anordna ”Spelstuga för spelsugna” i hembygdsgården Husby skola. Ändamålet är att ortens spelmän, oavsett ålder, kön och föreningstillhörighet, istället för att sitta hemma ensamma på ”kammaren”, samlas för att spela tillsammans. Spelstugorna har rönt en viss uppmärksamhet och antalet deltagare har varierat mellan 15-20 personer.

Vi spelar det vi kan, men även det vi inte kan. Vi hjälper varandra och alltid är det något nytt du lär dig och tar med dig hem. Vi spelar gammal och modern dansmusik, bygdemusik och allmogelåtar.

Tanken med träffen är att vi spelar tillsammans i små eller stora grupper och spelar både kultis och modernt och den musik var och en tycker om. Det finns tre olika rum där vi kan spela. Vi ska trivas och spela det vi själva bestämmer. Alla är välkomna. Speciellt välkomna är kompmusiker. Det skulle vara trevligt att kunna bli några stycken som spelade lite annorlunda musik utöver kultis. Förutsättningen är dock tillgången på komp. Jag vädjar därför till alla att locka med er alla gitarrister, basister med flera som ni känner. Vi tror fortfarande att många önskar träffa andra spelmän istället för att sitta ensamma hemma.

Just nu är det sommaruppehåll. **Vi startar dock på nytt den 19 september** och därefter var tredje tisdag i varje månad fram till november, alltid klockan 13.00.

Alla är välkomna med sångröst, gitarr, bas, slagverk och dragspel, av alla slag. På Märsta dragspelsgilles hemsida, kan du kan läsa mer om vår verksamhet, liksom eventuella ändringar om datum för spelstugan. Adressen till hemsidan är: www.dragspelsgille.se.

Märsta Dragspelsgille
Roland Larsson
08-591 118 53 eller 070-565 05 13

Två bilder i arkivet som väckert nyfikenhet. Maud Lindström, systerdotter till Märta Andersson, kände igen sin Moster. Av henne fick hon veta att övre raden från vänster är Britta Gustavsson, Tyra Samuelsson, ... Hansson, Hjördis Ahlén (Holmberg), Ebon Klein och Signe Hedström. Nedre raden fr v är Märta Andersson (Mauds moster), Inga Jonsson, Bessy Svensson och Svea Fors. Damerna spelade en välgörenhetsmatch på Ävallen mot gubblaget och vann. Året var 1940. I gubblaget ses i bakre raden fr v.: nr 2 Sivert Klang, 3 Palle Larsson, 4 Gunnar Larsson, främre nr 1 Hadar Larsson. Men vilka är alla de andra?

